

повідності зі ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензуванню підлягають такі види недержавної правоохоронної діяльності, як:

- а) охоронна діяльність;
- б) розроблення, виготовлення, постачання спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації [5].

Висновки

В Україні об'єктивно сформувалися умови для створення недержавної системи безпеки підприємництва, що в перспективі має стати одним із основних суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави. Але, на жаль, за роки незалежності в Україні так і не вдалося створити ефективну, високоорганізовану систему економічної безпеки бізнесу, яка б відповідала міжнародним стандартам та задовольняла б потреби кожного суб'єкта підприємницької діяльності. У значній мірі цьому сприяє недосконалість або ж відсутність законодавчого та нормативного забезпечення.

Діяльність служб безпеки підприємств сьогодні залишається майже неурегульованою. Існує велика проблема невизначеності повноважень цих структур на законодавчому рівні. Через це виникла ситуація, в якій діяльність, що фактично здійснюється службами безпеки, не відповідає їхньому правовому статусу та є нелегальною. Однак існування низки факторів, а також загроз внутрішнього та зовнішнього середовища вимагають якнайшвидшого урегулювання відносин у цій галузі.

Підсумовуючи, треба зазначити, що становлення недержавної системи безпеки на підприємствах відповідає інтересам не лише підприємців – соціального прошарку, який є одним із важливих елементів формування громадянського суспільства, але і національним інтересам України в цілому. Активний діалог з питань розвитку та становлення недержавної системи безпеки, повноцінне залучення до цього діалогу державних органів, які покликані захищати національні інтереси, в кінцевому підсумку сприятиме розбудові нашої держави та відповідно створенню цілісної системи безпеки підприємництва України.

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.: Офіц. видання. – К.: Вид. Дім «Ін Юре». – 2006.
2. Про основи національної безпеки: Закон України від 19.06.2003. №964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №39. – С. 351.
3. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 06.05.2015 №287/2015 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
4. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: Постанова Верховної Ради України від 16.01.97 №3/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №10. – С. 85.
5. Про ліцензування господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015. №222-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №23. – С. 158.

УДК 339.92

I.I. БОГАТИРЬОВ,

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного обліку і аудиту,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Методика оцінювання фінансової глобалізації

У статті розглянуті підходи до ідентифікації світового фінансового ринку, його динаміки та ефективності роботи на ньому. Проаналізовані додаткові моделі ідентифікації розвитку світового фінансового ринку та фінансової глобалізації, що базуються на різних підходах щодо розрахунку та узагальнення результатів економічного моделювання.

Ключові слова: світовий фінансовий ринок, фінансові ресурси, фінансова глобалізація, міжнародна конкурентоспроможність.

I.I. БОГАТЫРЕВ,

к.э.н., доцент, доцент кафедры международного учета и аудита,
Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана

Методика оценивания финансовой глобализации

В статье рассмотрены подходы к идентификации мирового финансового рынка, его динамике и эффективности работы на нем. Проанализированы дополнительные модели идентификации развития мирового финансового рынка и финансовой глобализации, базирующиеся на разных подходах относительно к расчету и обобщению результатов экономического моделирования.

Ключевые слова: мировой финансовый рынок, финансовые ресурсы, финансовая глобализация, международная конкурентоспособность.

I. BOHATYRIOV,

PhD in economics, associate professor of international accounting and audit department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Methods of financial globalization identification

This article deals with ways of world financial market identification, its dynamic and effectiveness of working on it. The additional models of world financial market development identification were analyzed.

Keywords: world financial market, financial resources, financial globalization, international competitiveness.

Постановка проблеми. Глобалізація охоплює практично всі сфери життєдіяльності сучасної людини, а її наслідки стають дедалі відчутнішими для людства у цілому. Найбільше глобалізація впливає на фінансові й економічні системи держав світу. Сучасні реалії розвитку світового господарства демонструють очевидність того факту, що фінанси, як і взагалі економіка, стають все дедалі глобалізованішими.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Серед наукових праць, присвячених фінансовій глобалізації, варто виділити дослідження таких вітчизняних науковців, як Л. Антонюк, О. Білорус, А. Гальчинський, В. Геєць, Б. Губський, та багатьох інших.

Метою статті є аналіз підходів до ідентифікації світового фінансового ринку.

Виклад основного матеріалу. Серед численних підходів до ідентифікації світового фінансового ринку, його динаміки та ефективності роботи на ньому надзвичайно важливим є виокремлення характеру класифікаційних ознак, а відтак систематизація наукових підходів, які певною мірою розкривають його стан та характер розвитку. Найбільш значущими з них є такі:

- можливість проведення системного аналізу, що розкриває структурну динаміку відповідного фінансового ринку, його мобільність та опір екзогенним та ендегенним викликам;
- простежування фінансових процесів взагалі, а також їх окремих складових, які описують відповідні субіндекси, що дає можливість визначити не лише специфіку певної динамічної системи, а й з'ясувати, які з процесів виступають стримуючою є умовою подальшого розвитку;
- екстраполяція отриманих даних, яка дозволяє оцінити ефективність прогнозів, що розробляються, і за умов визначення часового лагу передбачити межі та напрями процесів, що відбуваються у глобальному суспільстві;
- компаративізація дослідження передбачає можливість проведення системних порівнянь у визначених сферах економіки, в тому числі у фінансовій. Співставлення отриманих результатів дозволяє краще оцінити можливі рівні міжнародної конкурентоспроможності;

– валідність отриманих даних передбачає обов'язкову взаємоперевірку результатів моделювання, встановлення спільної основи та виокремлення так званих «точок збігу». Числові дані, що були отримані за допомогою окремих розрахунків, мають бути «підтверджені» щонайменше ще двома даними, різними методик в яких базові розрахунки не містять однакових індикаторів.

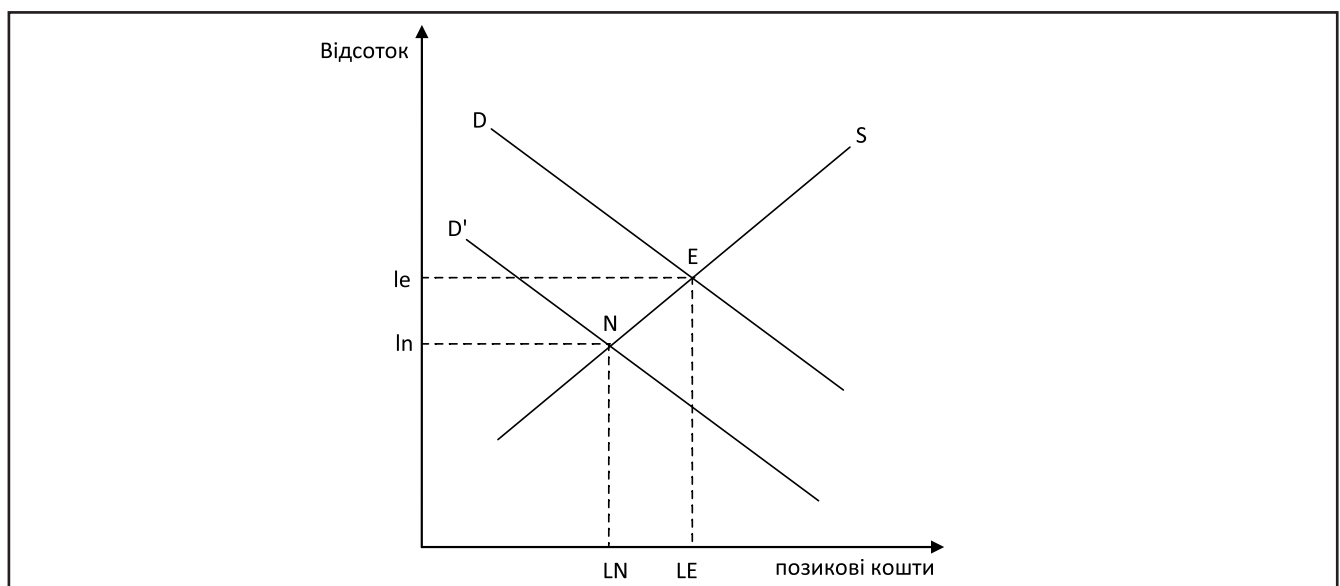
Відтак виходить, що запропоновані математичні моделі мають бути валідними, співставленими одна з одною, компаративними, та такими, що базуються на можливості подальшої перевірки за допомогою апробованих у міжнародній практиці провідних числових агрегатів.

Як відомо, основна маса фінансових ресурсів базується на так званих поведінкових підходах, які чітко ідентифікують схильність домогосподарств до споживання, або ж, навпаки, до заощадження. Відтак, за С. Роузфілдом [1, с. 39] виходить, що гранична схильність до споживання (β) є нічим іншим, як пропорцією між приростом споживання (ΔC) та приростом доходу (ΔY), тобто

$$\beta = \frac{\Delta C}{\Delta Y}. \quad (1)$$

Ця модель доволі яскраво ілюструє характер відносин у сучасному суспільстві, а відтак утворюється так звана рівновага отриманих позикових коштів та банківських відсотків, графічну інтерпретацію якої навів вище згадуваний автор (рис. 1).

З рисунку випливає, що співвідношення попиту D та пропозиції S на ринку позикових коштів може з часом змінюватися, і тоді за умов може з часом змінюватися, і тоді за умов сталої пропозиції відбудеться зміщення кривої попиту до позиції D' , що, без сумніву, є очікуваним. Аналогічні дії матимуть місце й на рівні точки E рівноваги, якої буде описана процесом $E \rightarrow N$. Природно, що це неминуче призведе до зниження обсягів позикових коштів $LE - LN$ та зниження відсотків виплат по позиках $lE - lN$. Утім наведене співвідношення не може претендувати на ідеальну досконалість, адже воно фактично не враховує зовнішні запозичення, та можливі шоки, що несе світовий ринок. Ось чому запропонована О. Гришиною та Е. Звоноюю [2, с. 9] методологічна модель

Ринок позикових коштів за класичною теорією [1, с. 42]

звичайно, що концептуально, описує суть процесів, що панують на світових фінансових ринках:

$$\sum D_p > \sum D_k, \quad (2)$$

де D_p – первинні доходи;

D_k – кінцеві доходи.

З цього випливає, що загальними умовами функціонування світового фінансового ринку є переважання первинних доходів над кінцевими. Саме ці, як їх називають зарубіжні автори, інвалютні доходи мають назву – кінцеві і зазвичай використовуються на придбання товарів та оплату послуг, натомість інша їх частина іде на інвестування, позики, придбання цінних паперів, тобто на заощадження.

Розроблення уніфікованих моделей ідентифікації структури та динаміки фінансових ринків світу і водночас фінансової глобалізації може йти двома шляхами: спрощеною системою обліку змін, що мали місце у світовій економіці і розробленням емних за своєю суттю синтетичних моделей фіксації секторальних та горизонтальних змін. З огляду на те, що сучасні фінансові відносини в світі мають складну полі структурну форму, доцільним, на нашу думку, є дослідження на двох рівнях: спрощеному і ускладненому. Фактично до такої саме дилеми вибору селективних моделей російський дослідник Л. Капіца, якому вдалося систематизувати фінансові ринки з позиції їхньої відкритості, кількісних, якісних та системних змін. Автор переконаний, що при оцінюванні, приміром, рівня відкритості національної економіки доцільно виокремити дві групи: *de jure* фінансової інтеграції, коли йдеться про визнання ступеня формальних обмежень на ті угоди, що здійснюють іноземні компанії на території тієї чи іншої держави (індикатори цієї групи дозволяють встановити не лише притаманний країні рівень економічної (фінансової) свободи, а й, певною мірою, ступінь легкості ведення бізнесу) та *de facto* фінансової інтеграції, коли йдеться про фактичне включення фінансової системи країни до світової [3, с. 74]. На наше глибоке переконання, саме модель *de facto* відображає ступінь готовності держави та корпорації до активної діяльності на світових фінансових ринках, а також рівень глобальної конкурентоспроможності її фінансової системи. Втім названий вище автор переконаний, що за звичайних умов підходи *de jure* і *de facto* збігаються, але, на нашу думку, це не зовсім так, адже перманентні фінансові кризи, що вирують у світі, і які доволі ілюстративно відображають характер суперечностей між тим, що було створено у країнах – лідерах та державах – аутсайдерах, а також в межах провідних фінансово – промислових груп суттєво відокремлюють, а у деяких випадках й протиставляють ці два підходи. З огляду на це надзвичайно важливим є так звані кількісні показники (*volume – based indicators*) та модифіковані індикатори, які наочно відображають ціни на фінансові ресурси (*price – based indicators*).

У світовій аналітичній літературі потоки приватного капіталу досліджуються доволі ретельно. Тож не випадково, що окремі з них мають свій індикативний рівень відображення та відповідне наукове та прикладне тлумачення. До них відносять: *GPCI* (*Gross private capital inflows*), валовий приплив приватного капіталу і, відповідно, його антипод – *GPCO* (*Gross private capital outflows*), валовий відплив приватного капіталу.

У відповідності з логікою їхня сума може показувати ступінь глобальної активності, а різниця – баланс руху фінансо-

вих засобів. Тим не менше заслуговує на увагу також співвідношення цих похідних з валовим внутрішнім продуктом (*GDP*), яке, за тлумаченням Л. Капіци [3, с. 75], дозволяє застосувати два індекси відкритості фінансової системи (*OFI*):

$$OFI = \frac{GPCI + GPCO}{GDP}, \quad (3)$$

а також його модифікований варіант *OFI'*

$$OFI' = \frac{GFA + GFL}{GDP} * 100\%, \quad (4)$$

де *GFA* (*Gross stocks of foreign assets*) – валові іноземні приватні активи

GFL (*Gross stocks of foreign liabilities*) – валові іноземні приватні пасиви.

Порівнюючи ці два показники, не важко зрозуміти, що більш змістовним є другий з них, який відображає сумарний фінансовий процес обміну, натомість перший – краще віддзеркалює, а проведені порівняння у часі дозволять визначити тенденції та перешкоди посилення подальшої відкритості національної фінансової системи.

Третім важливим показником відкритості фінансової системи, на думку Л. Капіци, може вважатися індикатор *Cap Vol*, який являє собою співвідношення середньої суми обсягів прямих іноземних інвестицій в межах країни та за кордоном, обсягів портфельних активів та обсягів портфельних боргових зобов'язань та кредитів. До числа переваг цього індикатора відноситься урахування боргових зобов'язань та її співставлення з результатами реального виробництва.

Серед багатьох інших індикаторів надзвичайно важливими є ті, що характеризують інтернаціоналізацію фінансів, до них варто віднести такі:

- співвідношення міжнародних резервів країни в структурі її ВВП;
- пропозиція нетто трансфертних платежів в структурі ВВП (у цьому індикаторі враховують також суми переводів робітників та службовців, що працюють за кордоном у країну свого походження (або ж країну, де мешкають їх сім'ї);
- дослідження кореляції між внутрішніми заощадженнями та інвестиціями в економіку країни; надзвичайно важливим при цьому є встановлення характеру динаміки за 10–20 років;
- фактичного використання національних заощаджень [3, с. 75–76].

Проведені свого часу дослідження [4] дозволили встановити певні динамічні залежності, які у цілому є значно вищими в постіндустріальних державах (0,69 у 1970–1997 роках), аніж на національних фінансових ринках країн, що розвиваються (відповідно 0,11 та 0,31). Утім основною тенденцією цього процесу є зростаюча конвергенція між фінансовими ринками двох типів країн. Тож не випадково, що розраховані показники кореляції по світовому ринку демонструють його зближення (0,22 упродовж 1970–1996 років та 0,39 у період 1997–2007 років). Можна передбачити, що подібного роду тенденція пояснює цілий ряд причин, серед них – уразливість фінансових ринків країн що розвиваються і водночас їхньої модернізації та уніфікація світового руху фінансів, поява нових гравців на фінансових ринках країн, що розвиваються, розвиток венчурної діяльності та лібералізація інвестиційного законодавства.

Окремі сучасні дослідники розробляють додаткові моделі ідентифікації розвитку світового фінансового ринку та фі-

GFCI індекс 12 фінансових центрів світу із субіндексами [8]

Роки	Бізнес-середовище	Розвиток фінансового сектору	Інфраструктура	Людський капітал	Загальна репутація
1	Лондон (+1)	Лондон (-)	Лондон (-)	Лондон (+1)	Лондон (+1)
2	Нью-Йорк (-1)	Нью-Йорк (-)	Нью-Йорк (-)	Нью-Йорк(-1)	Нью-Йорк (-1)
3	Гонконг (+1)	Гонконг (-)	Гонконг (-)	Гонконг (-)	Гонконг (-)
4	Сінгапур (-1)	Сінгапур (-)	Сінгапур (+1)	Сінгапур (-)	Сінгапур (-)
5	Токіо (-)	Токіо (-)	Токіо (-1)	Токіо (-)	Токіо (+1)
6	Сеул (+7)	Бостон (+5)	Сеул (+1)	Сан-Франциско (+3)	Сідней (+12)
7	Цюрих (-1)	Чикаго (+7)	Цюрих (-1)	Цюрих (+3)	Чикаго (-1)
8	Люксембург (+11)	Вашингтон (+7)	Люксембург (+3)	Чикаго (-2)	Торонто (+8)
9	Торонто (+3)	Сан-Франциско (+10)	Торонто (-1)	Вашингтон (-2)	Сан-Франциско (-4)
10	Чикаго (-2)	Цюрих (-4)	Чикаго (-)	Бостон (+4)	Бостон (-1)
11	Сідней (-4)	Сеул (-4)	Дубай (+6)	Торонто (+13)	Цюрих (-2)
12	Дубай (+6)	Сідней (-1)	Дубай (+7)	Сеул (+2)	Ванкувер (+12)

(-) – без змін; ± зміни позицій у попередні роки.

нансової глобалізації, що базуються на різних підходах щодо розрахунку та узагальнення результатів економічного моделювання. Серед них слід навести такі:

- глобальний рух грошей світу, в країнах, що індустріалізуються, за D. Verdier [5];
- режим безпеки руху глобальних фінансів, за E. Helleiner [6];
- рух фінансів в глобальних дослідницьких мережах (Globalization and World Cities) [7].

Утім все частіше сучасні дослідники звертають увагу на системні показники, які, з одного боку, містять в своїй основі містять чимало кількісних індикаторів (або ж субіндексів), натомість, з іншого боку, охоплюють результати соціометричних опитувань, що створює для них значну інформаційно-аналітичну перевагу. Саме таким показником може вважатися показник GFCI (Global Financial Centres Index) – індекс глобальних фінансових центрів. Інструментально він дозволяє комбінувати понад 105 факторів конкурентоспроможності глобальних фінансових центрів, вплив яких на трансфер ресурсів у світовій економіці є надзвичайно високим. Розробника цього показника сферами аналізу обрали п'ять, найбільш важливих, на їхню думку площин, що охоплює бізнес середовище, розвиток фінансового сектору, інфраструктуру, людський капітал, загальну репутацію. Про унікальність вибору свідчить й те, що цей індекс є гармонізованим до цілого ряду інших, зокрема ICT Development (ООН), Networked Readiness Index (Світовий економічний форум), Telecommunication Infrastructure Index (ООН) та Web Index (World Wide Web Foundation).

Проведене вісімнадцяте (2015) дослідження дозволило виявити п'ятірку незмінних лідерів системної конкуренції фінансових центрів до яких відносяться Лондон (рейтинг 796 балів), Нью – Йорк (788), Гонконг (755), Сінгапур (750), Токіо (725). Серед постсоціалістичних країн найвищу сходинку посідають Варшава (38-е місце, 663 бали), Прага (63, 623 б), Будапешт (74, 609), Москва (78, 598). (Для порівняння: Абу-Дабі знаходиться на 28-му місці, Кайманові острови – на 34-му, Британські Віргінські острови – на 43-му, Алмати – на 51-му [8].

Доволі важливим, як це було доведено вище, є структурний аналіз конкурентного лідерства за наведеними у дослідженні вище субіндексами (див. табл.).

Як випливає з таблиці, конкурентоспроможність п'яти основних фінансових центрів упродовж тривалого часу не зазнала ніяких змін, що доволі яскраво відображає сталість кожної з оцінок, відтак і абсолютне лідерство по всіх субіндексах має Лондон. Суттєві відмінності розпочинаються лише з шостої позиції де дві переваги має Сеул, та по одній – Бостон, Сан-Франциско та Сідней.

Висновки

Стрімко переміщується до лідерських позицій Люксембург, банківська та страхова столиця ЄС. За показниками «бізнес-середовище» та «інфраструктура» він вже вийшов на восьме місце, проте за іншими індикаторами ще суттєво відстає від провідних фінансових центрів. Серед нових фінансових міст, які активно розвиваються, слід назвати Дубай, Бостон, Торонто.

Список використаних джерел

1. Роузфільд С. Порівнюємо економічні системи / Пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2005. – 370 с.
2. Гришина О., Звонова Е. Регулирование мирового финансового рынка: теория, практика, инструменты. – М.: Инфра – М., 2010. – 410 с.
3. Капица Л.М. Индикаторы мирового развития/ Л.М. Капица – 2-е изд. – М.: МГИМО(У) МИД России, 2008. – 352 с.
4. Средние показатели корреляции(среднеарифметические) за период 1970 по 2007 г. [Электрон. ресурс] Режим доступа <http://www.imf.org-external/publications>
5. Verdier D. Moving Money. Banking and Finance in Industrialized World – Cambridge. University Press, 2002 – 286 p.
6. Helleiner E. State and Reemergence of Global Finance: From Bretton Woods to the 1990s. – NY: Cornell University Press, 1994 – 255 p.
7. Globalization and World Cities Research Network. The World According to GaWC [Электрон. ресурс] Режим доступа <http://www.lboro.ac.uk/gawc/world2008.t.html>
8. The Global Financial Centres Index 18 [Электрон. ресурс] Режим доступа <http://www.zyen.com/GFCI%2015.pdf>